

A kreativitás és fejlesztésének lehetőségei az iskolában

Kevés olyan fogalom van, amely ilyen nagy utat tett meg és amely, bár fontosságát mindenki elismeri, ennyire képlékeny maradt. A kreativitást kutatók napjainkban leginkább azt gondolják, hogy a kreativitás egy olyan képesség, amely egyszerre tud újat (eredetit, váratlant) és relevánsat (a létező korlátokat is figyelembe vevő hasznosat) létrehozni (Sternberg-Lubart, 1999). Másképpen, a kreativitás egyszerre jelent újat és a közösség által elismert dolgot. Az eredetiség és a hasznosság – elsősorban a nyugati gondolkodásban – erőteljesen összefonódott a kreativitás fogalmával kapcsolatban. Az előadás első harmada azt mutatja be, hogy hogyan jutottunk el a zseni fogalmától a mai, iskolában is fejleszthető „kis kreativitásig”, és hogyan változott ezzel a kreativitás megközelítése, milyen fogalmi és mérési modellek alakultak ki. Ennek egyik csúcspontjaként értelmezhető az OECD PISA 2022-es mérés, amely különálló területként elsőként mérte a 15 éves tanulók kreativitását. Az előadás bemutatja ennek a mérésnek néhány meglepő eredményét.

Érdekes módon nemcsak gazdasági, de filozófiai érvek is felhozhatóak a kreativitás mellett. Az alulról építkező, együttműködésen alapuló kreativitás nagyban befolyásolhatja, hogyan képzeljük el a jövőt. Posztmodern gondolkodók szerint a nagy narratívák és nagy emberek helyett a kis narratívák és kisemberek középpontba kerülése az univerzálitól a helyi, lokális kreativitásra helyezi át a hangsúlyt (Lyotard, 1993). Szükség van olyan jövőképre, amelyben össze tudjuk kapcsolni a széteső részeket, többdimenziósan és rendszerszinten tudunk gondolkodni, elkerülve a leegyszerűsítő és polarizáló álmegoldásokat – idézik Edgar Morin francia filozófus gondolatait (Montuori, 2011). Az előadás második harmadában arról lesz szó, hogy miért fontos napjainkban a kreativitás, és ha fontos, miért van az, hogy mégis sokan félünk tőle? Ez a terület közel visz minket az iskola világához, hiszen a rend és fegyelem elsőbbsége, a kudarcotól való félelem, a jövősokkos állapot éppen a zárt gondolkodásnak kedvez, viszont nem kedvez a kritikai és kreatív gondolkodás fejlődésének. A pedagógusok körében elterjedt tévhitek, neuromítoszok is gátolják a kreativitás térnyerését az iskolában.

Az előadás harmadik része egy Magyarországon már 10 éve sikeresen működő kreativitásfejlesztő program (Kreatív partnerség) tapasztalatait mutatja be, áttekinti a módszer mögött rejlő pedagógiai modellt és a programértékelések alapján kimutatott eredményeket.

Irodalom

Lyotard, J. F. (1993). A posztmodern állapot. In: Habermas, J., Lyotard, J-F., Rorty, R.: *A posztmodern állapot*. Századvég Kiadó, Budapest, 7–145.

Montuori, A. (2011): Beyond Postnormal Times: The Future of Creativity and the Creativity of the Future. *Futures*, 43 (2), 221–227.

Sternberg R. J., Lubart T. I. (1999). The Concept of Creativity: Prospects and Paradigms, In: Sternberg, R. J. (ed). *Handbook of Creativity*. Cambridge University Press. 3–15.